

Textaleit: 991007511699706886

1 **Graduale**

Grallari

GRADVALE. | Ein Almeñ e- | leg Messusöngs Bok | saman teken og skrifud, til meire og | samþyckelegre Einingar, i þeim Söng og | Ceremonium, sem j Kirkiunne skal syn- | giast og halldast hier i Lande Ep- | ter Ordinantunne | af | H. Gudbrand Thorlaks syne. | Item. Almenneleg Handbok med Collec- | tum og Oratium sem Lesast skulu i Kirkiu | Söfnudinum Aarid vm kring. | I. Corint. xiiij. | Latid alla hlute sidsamlega, og skickanliga fram | fara ydar a mille. | Item. xj. Cap. | Ef sa er einhuer ydar a medal, sem þrattunar samur | vill vera, Hann vite það, ad vier hofum ecke slykan Sid- | uana, og ei helldur Gudz Söfnødur.

Að bókarlokum: „Þryckt a Holum j Hialltadal | af Jone Jons syne, xxv. Dag Oct. | MD XCIII.“

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1594

Prentari: Jón Jónsson (1540-1616)

Umfang: Titilblað, A-Ð, Aa-Hh. [257] bls. 4°

Útgáfa: 1

Útgefandi: Guðbrandur Þorláksson (-1627)

Viðprent: Friðrik II Danakonungur (1534-1588): „FReederich Thend Anden med Gudz Naade ...“ A1a. Konungsbréf dagsett 29. apríl 1585.

Viðprent: Oddur Einarsson (1559-1630): „Vm þañ Psalma Saung sem tijdkast j Kristeligre Kirkiu, nockur Vnderuijsun af lærðra Manna Bokum, þeim til Frodleiks sem það hafa ecke sialfer lesid. Skrifud af vel Lærdum og Heidarligum Mañ e, Herra Odde Einars syne, Biskupe yfer Skalhollts Stikte.“ A1a-4b. Dagsett 26. nóvember 1594.

Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (-1627): „Vm það retta Messu Embætte, huernen það skal halldast, efter Rettre Gudz Orda Hliodan, med Saung og Ceremonium“ B1a-C2a. Formáli.

Viðprent: „Messu Embætte a Bæna dögum. og Samkomu dögum, þar þeir eru halldner.“ Þ3b-Aa4b.

Viðprent: „Hier epterfylgia nockrar vtualdar Bæner og Oratiur sem lesast j Messuñ e a Sunnudögum og ódrum. Hatijdu kringu Ared.“ Bb1a-Dd4b.

Viðprent: „Ein Almennelig Handbok fyrer einfallda Presta Huernen Børn skal skjira. Hion samañ Vigia, Siukra vitia, og nockut fleira sem Keñ emañ a Embætte vid kemur.“ Ee1a-Hh4a.

Athugasemd: Við bls. 11b er skotið inn í örk miða sem á er prentað annað vers í messuupphafi á kyndilmessu: „Versus secundus. Flockur Einglanna ...“, en það hefur fallið niður við prentun bókarinnar. Handbók presta var áður prentuð í Einni kristilegri handbók Marteins Einarssonar 1555, en síðar í Helgisíðabók 1658 og oftar. Ljósprentað í Reykjavík 1944 og aftur 1982 (ársett 1976).

Athugasemd:

Efnisorð: Guðfræði ; Messusöngsbækur ; Nótur

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878-1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 45-46. • Páll Eggert Ólason (1883-1949): Upptök salma og sálmalaga í lútherskum sið á Íslandi, Reykjavík 1924. • Páll Eggert Ólason (1883-1949): Menn og menntir siðskiptaaldarinnar á Íslandi 4, Reykjavík 1926, 409-416. • Guðbrandur Jónsson (1888-1953): Formáli, Graduale, Reykjavík 1944. • Björn Magnússon (1904-1997): Þróun guðsþjónustuforms íslenzku kirkjunnar frá siðaskiptum, Samtíð og saga 6 (1954), 92-116. • Arngrímur Jónsson: Fyrstu handbækur presta á Íslandi eftir siðbót. Handbók Marteins Einarssonar, handritið Ny kgl. Saml. 138 4to, Graduale 1594. Lítúrgísk þróunarsaga íslenzkrar helgisíðahefðar á 16. öld, Reykjavík 1992.

Rafrænn aðgangur: <https://baekur.is/bok/979f4501-26c9-4309-9b39-0006d4bca10f>